

Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2012/13:187 Vissa skolfrågor samt tre motioner som väckts med anledning av propositionen och fem motioner från den allmänna motionstiden 2013.

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

När det gäller lärare som bedriver undervisning i vissa estetiska ämnen samt lärare som har fått en behörighetsförklaring av Skolöverstyrelsen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven för legitimation.

I fråga om lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna föreslås att övergångsperioden innan det ställs krav på legitimation och behörighet förlängs t.o.m. den 30 juni 2018.

När det gäller sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation eller behörighet för att få bedriva undervisning.

Bestämmelserna om kompletterande behörighet förtydligas och en bestämmelse införs om undantag från kraven på legitimation och behörighet när det gäller undervisning i fritidshem.

Slutligen redovisas regeringens bedömningar i fråga om modersmålsundervisning och det föreslås att en riksdagsbindning när det gäller kompletterande utbildningar ska upphävas.

Förslagen innebär ändringar i skollagen (2010:800) och lagen (2010:801) om införande av skollagen. Ändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 december 2013.

Utskottet tillstyrker propositionen.

Utskottet vill att riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör återkomma till riksdagen med en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen. Därmed tillstyrks ett motionsyrkande. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns åtta reservationer från samtliga partier.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	8
Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskolare	8
Plan för att legitimera fler yrkesgrupper	9
Fritidspedagoger, yrkeslärare m.fl.	10
Modersmålsundervisning	13
Beslut om behörighet	14
Utvärdering av legitimationsreformens genomförande	15
Statligt stöd till kompletterande utbildningar	16
Reservationer	18
1. Plan för att legitimera fler yrkesgrupper, punkt 2 (M, FP, C, KD)	18
2. Legitimation för fritidspedagoger, punkt 3 (S, MP, V)	19
3. Fritidspedagogers behörighet, punkt 4 (MP)	20
4. Legitimation för yrkeslärare, punkt 5 (S, SD, V)	21
5. Legitimation utan undantagsregler, punkt 6 (SD)	21
6. Modersmålsundervisning, punkt 7 (MP, V)	22
7. Beslut om behörighet, punkt 8 (S, MP)	23
8. Utvärdering av legitimationsreformens genomförande, punkt 9 (S, MP)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Följdmotionerna	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	27
Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	27
Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:187 punkterna 1 och 2.

2. Plan för att legitimera fler yrkesgrupper

Riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör återkomma till riksdagen med en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 1 (M, FP, C, KD)

3. Legitimation för fritidspedagoger

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2,

2013/14:Ub3 av Jabar Amin (MP),

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 2 (S, MP, V)

4. Fritidspedagogers behörighet

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub327 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 3 (MP)

5. Legitimation för yrkeslärare

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del.

Reservation 4 (S, SD, V)

6. Legitimation utan undantagsregler

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub465 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD).

Reservation 5 (SD)

7. Modersmålsundervisning

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 6 (MP, V)

8. Beslut om behörighet

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 7 (S, MP)

9. Utvärdering av legitimationsreformens genomförande

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 19.

Reservation 8 (S, MP)

10. Statligt stöd till kompletterande utbildningar

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare ställningstagande om statligt stöd till kompletterande utbildningar inte längre ska gälla (avsnitt 14 i propositionen). Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:187 punkt 3.

Stockholm den 24 oktober 2013

På utbildningsutskottets vägnar

Betty Malmberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Betty Malmberg (M), Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Jan Ericson (M), Thomas Strand (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V), Björn Samuelson (M), Cecilia Dalman Eek (S), Stefan Käll (FP) och Annika Eclund (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas proposition 2012/13:187 Vissa skolfrågor samt tre motioner som väckts med anledning av propositionen och fem motioner från den allmänna motionstiden 2013.

De behandlade förslagen finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Bakgrund

Den 1 juli 2011 trädde ändringar i skollagen (2010:800) i kraft som innebär att ett legitimationssystem infördes för lärare och förskollärare i skolväsendet. För lärare eller förskollärare som fick examen och ingick avtal om anställning före den 1 juli 2011 gäller kravet på legitimation fullt ut fr.o.m. den 1 juli 2015. För lärare eller förskollärare som har avlagt examen och ingått avtal om anställning efter den 1 juli 2011 gäller kravet på legitimation fr.o.m. den 1 december 2013. Legitimation och behörighet krävs för att bedriva undervisning, ansvara för undervisningen, självständigt besluta om betyg och anställas utan tidsbegränsning. Det är Skolverket som efter ansökan meddelar legitimation och behörighet till en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen, har genomfört en introduktionsperiod om minst ett läsår och i övrigt är lämplig att bedriva undervisning. Det är innehållet i examen som avgör vilken behörighet man får. Av den s.k. behörighetsförordningen (förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor) framgår vilken examen som krävs för att vara behörig i en viss skolform och årskurs och i ett visst ämne. Skolverket kompletterar efter ansökan en lärares eller förskollärares legitimation med ytterligare behörighet.

Den 1 juli 2011 infördes också en ny lärarutbildning i och med att dåvarande lärarexamen ersattes av fyra nya yrkesexamina: förskolläraryxamen, grundläraryxamen, ämnesläraryxamen och yrkesläraryxamen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

När det gäller lärare som bedriver undervisning i vissa estetiska ämnen samt lärare som har fått en behörighetsförklaring av Skolöverstyrelsen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven för legitimation.

I fråga om lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna föreslås att övergångsperioden innan det ställs krav på legitimation och behörighet förlängs t.o.m. den 30 juni 2018.

När det gäller sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation eller behörighet för att få bedriva undervisning.

Bestämmelserna om kompletterande behörighet förtydligas och en bestämmelse införs om undantag från kraven på legitimation och behörighet när det gäller undervisning i fritidshem.

Slutligen redovisas regeringens bedömningar i fråga om modersmålsundervisning och det föreslås att en riksdagsbindning när det gäller kompletterande utbildningar ska upphävas.

Förslagen innebär ändringar i skollagen (2010:800) och lagen (2010:801) om införande av skollagen. Ändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 december 2013.

Utskottets överväganden

Vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att ändra vissa bestämmelser om legitimation och behörighet för lärare och förskollärare i skollagen (2010:800) och i lagen (2010:801) om införande av skollagen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2013. Därmed bifalls propositionen i denna del.

Propositionen

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet. I dag gäller att föreskrifter får meddelas om vilken utbildning som krävs. Ett sådant utvidgat bemyndigande innebär att behörighet kan grundas på annat än utbildning, t.ex. mångårig undervisning.

När det gäller lärare som bedriver undervisning i vissa estetiska ämnen samt lärare som har fått en behörighetsförklaring av Skolöverstyrelsen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven för legitimation.

I fråga om lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna föreslås att övergångsperioden innan det ställs krav på legitimation och behörighet förlängs t.o.m. den 30 juni 2018.

När det gäller sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation eller behörighet för att få bedriva undervisning.

Bestämmelserna om kompletterande behörighet förtydligas och en bestämmelse införs om undantag från kraven på legitimation och behörighet när det gäller undervisning i fritidshem.

Kraven på introduktionsperiod och lämplighet ska under en övergångsperiod inte gälla lärare och förskollärare som före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket och som har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar där arbetsuppgifterna liknar undervisning inom skolväsendet. Det gäller t.ex. undervisning på musik- och kulturskola, folkhögskola eller sjukhus.

Slutligen redovisas regeringens bedömningar i fråga om modersmålsundervisning.

Förslagen innebär ändringar i skollagen (2010:800) och lagen (2010:801) om införande av skollagen. Ändringarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 december 2013.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har fattat beslut om att införa ett legitimationssystem för lärare och förskollärare från den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171). Från den 1 december 2013 krävs legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning, ansvara fullt ut för undervisningen, självständigt besluta om betyg och kunna anställas utan tidsbegränsning för den lärare eller förskollärare som har avlagt examen och ingått avtal om anställning efter den 1 juli 2011 (prop. 2011/12:144, bet. 2011/12:UbU20, rskr. 2011/12:277). För den lärare eller förskollärare som har avlagt examen och ingått avtal om anställning före den 1 juli 2011 gäller kravet på legitimation och behörighet från den 1 juli 2015.

Utskottet konstaterar att regeringen i den nu aktuella propositionen begär ett antal bemyndiganden eller föreslår nya bestämmelser där avsikten är att vissa grupper av lärare eller förskollärare som är verksamma den 1 december 2013 under en övergångsperiod ska undantas från kraven för att få legitimation och behörighet eller kraven på att ha legitimation och behörighet. Utskottet har inte något att invända mot förslagen och tillstyrker därmed propositionen i denna del. Utskottet vill understryka att legitimationssystemet som helhet ligger fast.

Plan för att legitimera fler yrkesgrupper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att regeringen bör återkomma till riksdagen med en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen. Därmed bifalls ett motionsyrkande.

Jämför reservation 1 (M, FP, C, KD).

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 2 anförs att regeringen ska ta fram en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen.

Utskottets ställningstagande

Det finns i dag ett antal yrkesgrupper i skolan som inte omfattas av bestämmelserna om legitimation. Det gäller yrkeslärare, modersmållärare samt i hög utsträckning även fritidspedagoger. Regeringen angav i propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20) en rad praktiska skäl för detta. Utskottet menar att det är viktigt att riksdagen ger tydligt uttryck för att processen inte tillåts stanna i och med förslagen i den propositionen. Precis som förskolläraren får en legitimation endast för förskolan eller grundskolläraren får en legitimation där det tydligt anges för vilka ämnen och årskurser läraren är behörig, ska målet vara att även yrkeslärare, lärare i den kommunala vuxenutbildningen, modersmållärare, fritidspedagoger m.fl. ska kunna bli och vara legitimerade. Regeringen bör utreda detta närmare – se över vilka insatser för personalförsörjning, behov av fortbildningsinsatser m.m. som skulle krävas samt de ekonomiska konsekvenserna för detta – och återkomma till riksdagen med en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen. Utskottet bifaller därmed motion 2013/14:Ub2 (S) yrkande 2.

Fritidspedagoger, yrkeslärare m.fl.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fritidspedagoger, yrkeslärare m.fl.

Jämför reservationerna 2 (S, MP, V), 3 (MP), 4 (S, SD, V) och 5 (SD).

Motionerna

Legitimation för fritidspedagoger

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del anförs att fritidspedagoger ska legitimeras.

I motion 2013/14:Ub3 av Jabar Amin (MP) anförs att fritidspedagoger ska ges rätt till lärarlegitimation. I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16 anförs att legitimationsreformen bör omfatta fritidspedagoger.

I kommittémotion 2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2 anförs att fritidspedagoger bör kunna få lärarlegitimation. I kommittémotion 2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6 anförs att legitimation måste gälla även för fritidspedagoger.

Fritidspedagogers behörighet

I motion 2013/14:Ub586 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att fritidspedagoger bör ha behörighet även i andra skolämnen än de estetisk-praktiska. En utbildad fritidspedagog kan i dag läsa in behörighet i endast praktiska och estetiska ämnen enligt motionärerna. Fler fritidspedagoger bör också ha behörighet i framför allt matematik, men även andra ämnen, menar man.

Legitimation för yrkeslärare

I kommittémotion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del anförs att yrkeslärare ska legitimeras.

Legitimation utan undantagsregler

I motion 2013/14:Ub465 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD) anförs att möjligheten till undantag från krav på legitimation för att anställas utan tidsbegränsning och sätta betyg ska tas bort när det gäller lärare som undervisar i modersmål eller ett yrkesämne. Undantag från kravet på legitimation ska endast tillåtas under en kortare övergångsperiod.

Utskottets ställningstagande

Legitimation för fritidspedagoger

En redan verksam fritidspedagog som har en äldre examen inriktad mot enbart arbete i fritidshem och som har kompletterat sin utbildning för att bli behörig lärare eller förskollärare kan ansöka om legitimation och blir då behörig som lärare i fritidshemmet och delar av grundskolan eller som förskollärare i förskolan.

I den nu aktuella propositionen föreslås att den som har en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande ska få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshemmet, trots att han eller hon inte är legitimerad och behörig för undervisningen. Med motsvarande högskoleutbildning avses en högskoleutbildning som inte lett till en examen som fritidspedagog, men som trots det är inriktad enbart mot arbete i fritidshem. En sådan utbildning kan vara en äldre utbildning som lett till en barn- och ungdomspedagogisk examen eller en lärarexamen med inriktning mot enbart fritidshem.

Inom ramen för de nya lärarutbildningarna, som började 2011, finns inte begreppet fritidspedagog. I stället utbildas grundlärare med inriktning mot fritidshem, se bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100). En sådan lärare kommer efter ansökan att kunna få legitimation och vara behörig för undervisningen i fritidshemmet. Läraren kommer också att vara behörig i ett eller ett par ämnen i årskurs 1–6 i grundskolan.

Utskottet välkomnar regeringens förslag att fritidspedagoger ska få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshemmet. Utskottet konstaterar samtidigt att kravet på undervisning i fritidshemmet förtydligades i den nya skollagen och läroplanen (2011) och att det därför nu också utbildas lärare och förskollärare med en sådan inriktning i stället för fritidspedagoger. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram möjligheten för redan yrkesverksamma fritidspedagoger att komplettera sin tidigare utbildning i syfte att få legitimation och behörighet i ett eller flera ämnen. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub568 (S) yrkande 10 i denna del, 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 16, 2013/14:Ub3 (MP), 2013/14:Ub1 (V) yrkande 2 och 2013/14:Ub397 (V) yrkande 6.

Fritidspedagogers behörighet

Regeringen beslutade i juni 2013 om en ändring (SFS 2013:693) i den s.k. behörighetsförordningen (2011:326) som innebär att den som är fritidspedagog (dvs. den som har en äldre examen inriktad mot enbart arbete i fritidshem) får behörighet att undervisa som lärare i grundskolans år 1–3 eller 4–6 i ett grundskoleämne, om det ämnet ingår i fritidspedagogens examen eller om examen har kompletterats i tillräcklig omfattning.

Utskottet konstaterar att den möjlighet som motionären efterfrågar för fritidspedagoger att bli behöriga även i andra ämnen än de praktisk-estetiska har tillgodosetts genom de ändringar som beslutats i den s.k. behörighetsförordningen och avstyrker därmed motion 2013/14:Ub586 (MP) yrkande 2.

Regler om undantag från krav på legitimation för yrkeslärare m.fl.

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven för legitimation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får enligt skollagen (2010:800) en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare eller förskollärare får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Dock får den som ska undervisa i modersmål, ett yrkesämne eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning anställas utan tidsbegränsning om det saknas sökande som har legitimation och den sökande har tillräcklig kompetens och är lämplig. En sådan lärare får även självständigt sätta betyg.

Utskottet vill framhålla att en legitimerad lärare alltid har företräde framför en lärare som saknar utbildning och legitimation, om det inte finns något särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Utskottet kan konstatera att det inom vissa lärargrupper inte finns tillräckligt många legitimerade och behöriga lärare i dag. Det finns därför behov av en möjlighet att under

vissa förutsättningar kunna göra avsteg från kravet på legitimation. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub568 (S) yrkande 10 i denna del och 2012/13:Ub465 (SD).

Modersmålsundervisning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förslag på åtgärder för en förstärkt modersmålsundervisning.

Jämför reservation 6 (MP, V).

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1 anförs att regeringen bör följa riksdagens tillkännagivande och återkomma med förslag på åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer.

Utskottets ställningstagande

I samband med riksdagens behandling av regeringens skrivelse En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032 (skr. 2011/12:56) tillkännagav riksdagen att den anser att regeringen bör överväga att återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer (bet. 2011/12:KU17 s. 59 f., rskr. 2011/12:227).

Regeringen bedömer i den nu aktuella propositionen att ett antal insatser som rör modersmåls lärare och modersmålsundervisning ska prioriteras. Insatserna bedöms bidra till förbättrade förutsättningar för barn och unga inom utbildningen, vilket utgör steg i att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer. Insatserna inkluderar möjlighet att ta del av regeringens satsning på vidareutbildning av obehöriga lärare (VAL) och särskilda åtaganden för vissa universitet och högskolor att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i de nationella minoritetsspråken finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch (prop. 2012/13:1). Stockholms universitet har nyligen fått examenstillstånd för att bedriva ämneslärarutbildning i finska.

När det gäller undervisning för romer ska Skolverket ansvara för genomförandet av vissa åtgärder som har aviserats i skrivelsen En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032. Åtgärderna består av utbildning av s.k. brobyggare, ytterligare lärverktyg på romani chib och insatser som ska bidra till att romska barns och elevers situation förbättras i förskola, förskoleklass, grundskola och gymnasieskola (A2012/1387/DISK). Av skrivelsen och budgetpropositionen för 2013 fram-

går vidare att regeringen avser att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska hur vissa skolor för romska elever uppfyller skollagens krav när det gäller skolplikt, undervisning – bl.a. undervisning i modersmål – och rätten till särskilt stöd.

När det gäller lärare som ska undervisa i modersmål bedömer regeringen att det fortfarande bör finnas möjlighet för huvudmännen att, när det är nödvändigt, göra avsteg från huvudregeln att även lärare i modersmål ska vara legitimerade och behöriga.

Utskottet anser att redovisningen i propositionen av regeringens åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer är tillfyllest och delar regeringens bedömning att det finns behov av en möjlighet att under vissa förutsättningar kunna göra avsteg från kravet på legitimation för modersmålslärare. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub1 (V) yrkande 1.

Beslut om behörighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om möjlighet att avsäga sig en behörighet.

Jämför reservation 7 (S, MP).

Motionen

I kommittémotion 2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna att en lärare frivilligt ska kunna avsäga sig en behörighet som den har fått men inte vill ha. Motionärerna pekar på att det finns lärare som t.ex. har fått behörighet i ett ämne som de aldrig har undervisat i.

Utskottets ställningstagande

Det är Skolverket som efter ansökan meddelar beslut om legitimation och behörighet. För legitimation krävs bl.a. en behörighetsgivande examen och det är innehållet i examen som avgör vilken behörighet man får. Ett examensbevis från en äldre utbildning bedöms utifrån vad som gällde för den utbildningen när den genomfördes. Av den s.k. behörighetsförordningen (förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor) framgår vilken examen som krävs för att vara behörig i en viss skolform och årskurs och i ett visst ämne. En lärare får alltså den eller de behörigheter som examensbeviset ger rätt till, oberoende av vad läraren har undervisat i eller anser sig vara behörig i. Vilken undervisning en lärare sedan faktiskt kommer att bedriva bestäms inom ramen för anställningen.

Skolverkets handläggning av legitimationsärenden ska följa förvaltningslagen (1986:223). Skolverkets beslut kan under vissa förutsättningar överklagas och omprövas enligt 22 § respektive 27 § i denna lag. Beslut som gäller avslag på en ansökan om lärar- eller förskollärlärolegitimation eller komplettering av legitimation får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. När Skolverket finner att ett beslut som har meddelats är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska verket ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part. Skolverket uppger också på sin hemsida att uppenbara och tydliga fel som orsakats i myndighetens handläggning rättas, t.ex. om en lärare har fått behörighet i ett ämne som den inte har studerat.

Utskottet konstaterar att handläggningen av beslut om legitimation och behörighet är en fråga för Skolverket och att sådan handläggning regleras av förvaltningslagen. Utskottet konstaterar också att det är inom ramen för anställningen som det bestäms vilken undervisning som en lärare faktiskt kommer att bedriva. Utskottet avstyrker därmed motion 2013/14:Ub2 (S) yrkande 1.

Utvärdering av legitimationsreformens genomförande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utvärdering av legitimationsreformens genomförande.

Jämför reservation 8 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 vill motionärerna att regeringen ska återkomma till riksdagen med en utvärdering av implementeringen av legitimationsreformen. Det finns många lärdomar att dra, menar motionärerna, av ett genomförande som har präglats av sena besked, ryckighet, otydlighet och kortsiktighet.

I kommittémotion 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 19 kräver motionärerna en utvärdering av lärarlegitimationsreformens fortsatta implementering. Reformen är ett lapptäcke av bestämmelser, vilket skapar osäkerhet och skadar reformen, menar motionärerna. Regeringen har varit för optimistisk när det gäller genomförandet.

Utskottets ställningstagande

I två motioner efterfrågas en utvärdering av legitimationsreformens genomförande. Utskottet vill påminna om att regeringen i en tidigare skrivelse våren 2013 (skr. 2012/13:62) redovisade sin kontinuerliga uppföljning av arbetet med legitimationsreformen och en finansieringsplan för arbetet med legitimationsreformen. Utskottet noterar också att regeringen i samband med att den nu aktuella propositionen beslutades även gav Skolverket i uppdrag att förbereda hanteringen av legitimationsärenden inför kommande författningsändringar så att myndigheten ska kunna leva upp till förvaltningslagens krav på handläggning av ärenden.

Utskottet anser, liksom tidigare, att införandet av ett legitimationssystem för lärare är en viktig reform och av stor betydelse för det svenska skolväsendet (bet. 2010/11:UbU5 s. 8) och att det är en angelägen reform för såväl eleverna som lärarna och verksamheten (bet. 2011/12:UbU20 s. 9). I sammanhanget vill utskottet därför betona vikten av att värna och vårda denna reform. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2013/14:Ub2 (S) yrkande 3 och 2013/14:Ub576 (MP) yrkande 19.

Statligt stöd till kompletterande utbildningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att riksdagens tidigare ställningstagande om statligt stöd till kompletterande utbildningar inte längre ska gälla (avsnitt 14 i propositionen). Därmed bifalls propositionen i denna del.

Propositionen

Regeringen föreslog i propositionen Vissa skolfrågor m.m. (prop. 1998/99:110) att riksdagen skulle godkänna vad regeringen föreslog om statligt stöd till kompletterande utbildningar. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 1999/2000:UbU5, rskr. 1999/2000:15).

I propositionen angav regeringen att utbildningar vid fristående skolor på gymnasial nivå eller fristående utbildningar som har gymnasieskola eller viss yrkeserfarenhet som antagningskrav ska kunna ställas under statlig tillsyn. Benämningen ändras från kompletterande skolor till kompletterande utbildningar. En kompletterande utbildning ska efter ansökan från skolan

- kunna ställas under statlig tillsyn
- kunna ställas under statlig tillsyn och vara berättigad till studiestöd om den kan anses vara värdefull från nationell synpunkt
- kunna ställas under statlig tillsyn och vara berättigad till studiestöd och statsbidrag om den är särskilt värdefull från nationell synpunkt.

Vidare angav regeringen att Statens skolverk ska kunna ge statligt stöd till en kompletterande utbildning i form av statlig tillsyn och statsbidrag efter ansökan av en skola. Beslut om tidpunkter för ansökan och beslut om statsbidrag bör fattas av regeringen eller den myndighet regeringen beslutar. Ansökningar om enbart statlig tillsyn kan lämnas kontinuerligt under året. Om huvudmannen för utbildningen inte fullgör sina skyldigheter, kan beslutet om tillsyn och statsbidrag återkallas.

De aktuella utbildningarna regleras sedan 2000 i förordningen (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar. Som en följd av en översyn av myndighetsstrukturen på skolområdet (prop. 2007/08:50, bet. 2007/08:UbU13, rskr. 2007/08:161) och införandet av yrkeshögskolan administreras utbildningarna sedan 2009 av Myndigheten för yrkeshögskolan. Myndigheten har under 2010 utrett de kompletterande utbildningarna och Utbildningsdepartementet har under 2011 remitterat en promemoria där det bl.a. föreslås att förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar ska upphävas och ersättas av en förordning om konst- och kulturutbildningar (U2011/3651/GV). För att möjliggöra nödvändiga moderniseringar av regelverket bör riksdagsbindningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar hävas. Regeringen föreslår därför att riksdagens tidigare ställningstagande om statligt stöd till kompletterande utbildningar inte längre ska gälla.

Utskottets ställningstagande

För att möjliggöra nödvändiga moderniseringar av regelverket när det gäller de kompletterande utbildningar som Myndigheten för yrkeshögskolan numera administrerar, föreslår regeringen att riksdagens tidigare ställningstagande om statligt stöd till kompletterande utbildningar inte längre ska gälla. Utskottet har inte något att invända mot förslaget. Därmed tillstyrker utskottet propositionen i denna del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Plan för att legitimera fler yrkesgrupper, punkt 2 (M, FP, C, KD)**

av Betty Malmberg (M), Jan Ericson (M), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Roger Haddad (FP), Björn Samuelson (M), Stefan Käll (FP) och Annika Eclund (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksdagen har bestämt att endast legitimerade lärare eller förskollärare med en viss behörighet ska bedriva och ansvara för undervisningen i skolväsendet (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171). Vi delar, liksom tidigare, regeringens bedömning i propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20) att det bara är lärare och förskollärare som ska omfattas av legitimationskravet.

Samtliga kategorier som motion 2013/14:Ub2 yrkande 2 syftar på omfattas redan i dag av legitimationsreformen. För lärare inom kommunal vuxenutbildning (komvux) gäller samma krav på legitimation och behörighet som för motsvarande nivå och i motsvarande ämne i grundskolan eller gymnasieskolan. Lärare i yrkesämnena eller modersmål har samma möjligheter som lärare i andra ämnen att erhålla legitimation, däremot ställs det inte krav på legitimation och behörighet för dessa lärare. Fritidspedagoger har också möjlighet att få legitimation och behörighet genom att delta i lärarfortbildning.

Vi delar uppfattningen i ovannämnda proposition att det av praktiska skäl är befogat att inte ställa upp krav på legitimation och behörighet för vissa grupper. Det vore önskvärt, men när det gäller t.ex. yrkes- och modersmållärare skulle sådana krav försvåra rekryteringen av lärare, då tillsvidareanställning av obehöriga lärare inte skulle vara möjlig, och ytterligare förvärra en redan bekymmersam situation när det gäller tillgången på lärare inom dessa ämnen.

Vi vill dessutom betona att en legitimerad lärare alltid har företräde framför en lärare som saknar lärarutbildning och legitimation, om det inte finns något särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Vi vill också påminna om de statliga satsningar som möjliggör för redan yrkesverksamma lärare utan lärarexamen att få en sådan examen (vidareutbildning av lärare, VAL) och för lärare som har lärarexamen men saknar behörighet i ämnen som de undervisar i att få sådana behörigheter (Läraryftet II). För fritidspedagoger med en examen inriktad mot fritidshem eller mot förskola och fritidshem finns möjlighet till kompletterande utbildning inom ramen för satsningen Läraryftet II för att få legitimation och behörighet att undervisa i praktisk-estetiska ämnen i årskurs 1–6.

Vi menar att det i nuläget är rätt att koncentrera arbetet och resurserna på legitimeringen av lärare och förskollärare och inte på utredningen av en fråga som nyligen har utretts och beslutats. En ny utredning i detta skede skapar endast ytterligare osäkerhet och inte fler legitimerade lärare.

Med det anförda bör motionen avstyrkas.

2. Legitimation för fritidspedagoger, punkt 3 (S, MP, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP), Rossana Dinamarca (V) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 2,

2013/14:Ub3 av Jabar Amin (MP),

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 6,

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del och

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Legitimationsreformen syftar till att säkra kvaliteten i skolundervisningen, stödja lärarnas karriärutveckling och säkra att eleverna undervisas av behöriga lärare. All pedagogisk personal med ansvar för undervisning bör därför omfattas av legitimationen. Behovet av välutbildad personal är inte mindre i fritidshemmen än i andra skolformer. Fritidspedagoger omfattas inte av legitimationsreformen, medan lärare i fritidshem med ämnesbehörighet gör det och får behörighet i skolämnena.

Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen att den som har en högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande ska få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshemmet, trots

att han eller hon inte är legitimerad och behörig för undervisningen. Det är bra, men det räcker inte. I Sverige finns det tusentals utbildade och erfarna fritidspedagoger. Vi kan inte acceptera att denna personalkategori, som är så viktig för våra elevers utveckling, åsidosätts.

Inte bara skolan utan även fritidshemmen bör bedriva pedagogisk verksamhet och bemannas med kunnig och behörig personal. Om fritidshemmet ska komplettera skolan pedagogiskt och grunda sig på just pedagogik måste pedagogiken garanteras – inte genom att fritidspedagoger ska omskolas till lärare, utan på den befintliga kunskapen i just fritidspedagogiken och på den utbildningen. I förskolan har förskolläraren legitimation och därmed ansvar för att leda verksamheten, där även andra yrkeskategorier, som exempelvis barnskötare, är anställda. Fritidspedagogkompetensen är i mångt och mycket identisk med förskollärarens. Skillnaden är att fritidspedagogens kompetens är riktad mot den åldersgrupp som går på fritidshem (6–12 år) medan förskolläraren har kompetens för åldersgruppen 0–6 år. Det är ologiskt att förskolläraren är behörig att ansvara för och leda fritidshem medan fritidspedagogen inte är det.

Fritidshemmens roll har i mångt och mycket stärkts i skollag och läroplaner – det är då märkligt att personalens roll och pedagogiken försvagats. Tror vi på olika lärandeperspektiv där fritidshemmet och skolan är pedagogiska komplement måste legitimation även gälla för fritidspedagoger. Dessutom måste fritidspedagogerna utifrån sin kompetens också vara de som är ansvariga för och leder fritidshemsverksamheten. Vi anser att fritidspedagoger genom sin utbildning och yrkeserfarenhet generellt har tillräckliga kunskaper och färdigheter för att kvalificera sig för en lärarlegitimation på samma grunder som andra lärarkategorier.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Fritidspedagogers behörighet, punkt 4 (MP)

av Jabar Amin (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub327 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

En utbildad fritidspedagog kan i dag läsa in behörighet i endast praktiska och estetiska ämnen, vilket visar på en smal kunskapssyn. Med tanke på den utveckling av matematikkunskaper som har rapporterats borde det vara

prioriterat att fler fritidspedagoger också har behörighet i matematik. Då ges fler elever möjlighet att utveckla sitt mattesinne. Detsamma kan gälla fler ämnen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Legitimation för yrkeslärare, punkt 5 (S, SD, V)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S), Carina Herrstedt (SD), Rossana Dinamarca (V) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 10 i denna del.

Ställningstagande

Lärolegitimationsreformen syftar till att stödja lärarnas karriärutveckling och att säkra att eleverna undervisas av behöriga lärare. Yrkeslärare ska också legitimeras.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Legitimation utan undantagsregler, punkt 6 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub465 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD).

Ställningstagande

Enligt riksdagens beslut ska endast lärare och förskollärare som har legitimation få anställas utan tidsbegränsning. Flera lärargrupper är dock undantagna från detta krav och får anställas utan tidsbegränsning utan att ha legitimation.

Jag har förståelse för att det under en övergångsperiod kommer att vara svårt att hitta legitimerade lärare med rätt kompetens inom vissa delar av skolväsendet, inte minst lärare som undervisar i modersmål eller ett yrkesämne. Modellen med inbyggda undantag i det nya systemet är dock inte

hållbar – den är ett hot mot den likvärdiga och rättvisa skolan. Ett av huvudmålen med Sverigedemokraternas skol- och utbildningspolitik är att skapa en likvärdig och rättvis skola. Min uppfattning är därför att inga undantag från kravet på legitimation ska tillåtas, annat än under en kortare övergångsperiod. Jag menar att möjligheten till undantag från krav på legitimation för att anställas utan tidsbegränsning ska tas bort. Jag menar också att möjligheten till undantag från krav på legitimation för att sätta betyg ska tas bort när det gäller lärare som undervisar i modersmål eller ett yrkesämne.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Modersmålsundervisning, punkt 7 (MP, V)

av Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

I samband med riksdagens behandling av regeringens skrivelse En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032 (skr. 2011/12:56) tillkännagav riksdagen att den anser att regeringen bör överväga att återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer (bet. 2011/12:KU17 s. 59 f., rskr. 2011/12:227).

Regeringen anser i den nu aktuella propositionen att modersmållärare även fortsättningsvis bör kunna undantas från kraven på legitimation och behörighet under vissa förutsättningar och att bestämmelserna därmed inte ska ändras. Vi anser att även modersmålelever har rätt till behöriga och välutbildade lärare. Att 55,7 procent av landets lärare i modersmål inte hade en pedagogisk högskoleexamen 2011/12 anser vi vara ett stort problem. Vi förespråkar utbildningsåtgärder för lärare i ämnet modersmål för att höja deras kompetens i stället för att undanta dem från kraven på legitimation och behörighet, som regeringen gör.

Regeringen bör följa riksdagens tillkännagivande och återkomma med förslag på åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer.

7. Beslut om behörighet, punkt 8 (S, MP)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Bland de lärare som har fått legitimation finns det de som aldrig har undervisat i ett ämne som de nu anses behöriga i. Det kan handla om lärare som har gått den gamla mellanstadieämbildningen och som har läst alla ämnen översiktligt på lärarhögskolan. Regeringen bör öppna upp en möjlighet att frivilligt kunna avsäga sig en behörighet som man inte vill ha.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Utvärdering av legitimationsreformens genomförande, punkt 9 (S, MP)

av Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Gunilla Svantorp (S), Jabar Amin (MP) och Cecilia Dalman Eek (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S) yrkande 3 och 2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP) yrkande 19.

Ställningstagande

I dag ser vi effekterna av regeringens genomförande av legitimationsbeslutet. Många huvudmän drar sig för att använda Läraryftet på grund av otydliga och kortsiktiga regler och oklara besked om vad som kommer att gälla. Många uppskattade lärare blir utan möjlighet att läsa upp sina kunskaper genom en rimlig valideringsinsats. Alltför många lärarstudenter får problem i inträdet på arbetsmarknaden.

Det finns många lärdomar att dra av legitimationsreformen. Regeringen har varit alltför optimistisk när det gäller genomförandet och det skadar reformens trovärdighet. Reformen är ett lapptäcke av bestämmelser, övergångsregler och undantag, vilket skapar osäkerhet. Snåriga behörighetsbestämmelser skapar oklarhet. Det krävs kontinuerlig uppföljning och utvärdering av reformen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:187 Vissa skolfrågor:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).
3. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att riksdagens tidigare ställningstagande om statligt stöd till kompletterande utbildningar inte längre ska gälla (avsnitt 14).

Följdmotionerna

2013/14:Ub1 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör följa riksdagens tillkännagivande och återkomma med förslag på åtgärder för att förstärka modersmålsundervisningen generellt men också specifikt för romer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fritidspedagoger bör kunna få lärarlegitimation.

2013/14:Ub2 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lärare ska kunna avsäga sig behörigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en plan för hur fler yrkesgrupper kan innefattas i legitimationsreformen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en utvärdering av implementeringen av legitimationsreformen.

2013/14:Ub3 av Jabar Amin (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge fritidspedagogerna rätt till lärarlegitimation.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ub327 av Jabar Amin m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fritidspedagogers behörighet i andra skolämnen.

2013/14:Ub397 av Rossana Dinamarca m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om legitimation och behörighet för fritidspedagoger.

2013/14:Ub465 av Richard Jomshof och Carina Herrstedt (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort möjligheterna till undantag från reglerna om legitimation och betygssättning i fråga om lärarlegitimationen.

2013/14:Ub568 av Ibrahim Baylan m.fl. (S):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att yrkeslärare och fritidspedagoger ska legitimeras.

2013/14:Ub576 av Jabar Amin m.fl. (MP):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att legitimationsreformen bör omfatta fritidspedagoger.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvärdering av lärarlegitimationsreformen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13, 15, 16, 16 b, 17 och 20 §§, 3 kap. 16 § samt 28 kap. 3 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 kap.**13 §¹

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *vilken utbildning* som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *vad* som krävs för att vara behörig att bedriva viss undervisning i skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kraven på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna.

15 §²

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

Detsamma gäller den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1–3.

Detsamma gäller *en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som bedriver undervisning i fall som avses i 17 § och 18 § andra stycket 1–3.*

¹ Senaste lydelse 2011:189.

² Senaste lydelse 2011:189.

Lydelse enligt SFS 2013:530

Föreslagen lydelse

16 §

Statens skolverk ska efter ansökan meddela legitimation till en lärare eller förskollärare som

1. har behörighetsgivande examen,
2. med tillfredsställande resultat har genomfört en introduktionsperiod om minst ett läsår eller motsvarande på heltid inom undervisning som i huvudsak svarar mot examen, och
3. i övrigt är lämplig att bedriva undervisning.

Introduktionsperioden enligt första stycket 2 ska i stället vara en termin eller motsvarande på heltid om läraren

1. har en examen på forskarnivå eller motsvarande utländsk examen, och
2. har undervisat som lärare vid ett universitet, vid en högskola, inom skolväsendet eller inom motsvarande utbildning i Sverige eller i ett annat land.

Skolverket ska efter ansökan komplettera en lärares eller förskollärares legitimation med ytterligare behörighet, om han eller hon med tillfredsställande resultat gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning.

Skolverket ska efter *en* ansökan *som avses i första stycket eller en ny ansökan* komplettera en lärares eller förskollärares legitimation med behörighet *utöver behörighet som följer av en examen som anges i första stycket 1*, om han eller hon med tillfredsställande resultat *har* gått ytterligare behörighetsgrundande utbildning. *Detta gäller oavsett när utbildningen har slutförts. På motsvarande sätt ska Skolverket komplettera legitimationen med ytterligare behörighet om läraren eller förskolläraren på annan grund ska anses ha sådan behörighet.*

Lärarens eller förskollärarens behörighet att bedriva undervisning i skolväsendet ska anges på legitimationen.

16 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om introduktionsperioden och lämplighetsprövningen enligt 16 § första stycket 2 och 3.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation.

Regeringen får meddela föreskrifter om att legitimation får meddelas trots att kraven i 16 § första eller andra stycket inte är uppfyllda när det gäller lärare eller förskollärare med lång erfarenhet av undervisning i skolväsendet, lärare som bedriver under-

visning i dans, teater eller rörelse och drama samt lärare som genom en behörighetsförklaring är behöriga för ett visst slag av anställning. En sådan legitimation får kompletteras med behörighet enligt 16 § tredje stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter i samband med ansökan om legitimation och komplettering av legitimation.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §³

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkundervisning, och

2. undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning.

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkundervisning,

2. undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning, och

3. undervisning i fritidshem.

Lärare som avses i första stycket 1 ska för att få undervisa ha en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och ha kompetens att undervisa på det främmande språket.

Lärare som avses i första stycket 3 ska för att få undervisa ha en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk och särskilda pedagogiska inriktningar som avses.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk och särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 1 och 2.

20 §⁴

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienterings-

³ Senaste lydelse 2011:189.

⁴ Senaste lydelse 2011:189.

kurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Lydelse enligt SFS 2012:493

Föreslagen lydelse

3 kap.

16 §

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vem som beslutar betyg när mer än en lärare bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från andra stycket för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva sådan undervisning som avses i 2 kap. 20 § andra eller tredje stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från andra stycket för lärare som saknar legitimation.

Lydelse enligt SFS 2013:530

Föreslagen lydelse

28 kap.

3 §

Beslut av Statens skolverk får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om beslutet gäller

1. vitesföreläggande enligt 26 kap. 27 §,
2. avslag på en ansökan om lärar- eller förskollärlärligitation enligt 2 kap. 16 §, eller
2. avslag på en ansökan om lärar- eller förskollärlärligitation enligt 2 kap. 16 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 2 kap. 16 b § andra stycket,

eller

3. avslag på en ansökan om komplettering av legitimation enligt 2 kap. 16 §.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2013 i fråga om 2 kap. 13, 15, 16, 16 b, 17 och 20 §§ och 28 kap. 3 § samt i övrigt den 2 december 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 33 och 34 §§ lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015.

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 ska under tiden för anställningen vara behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015.

Första stycket gäller inte lärare som avses i 2 kap. 17 § i den nya skollagen och som före den 1 juli 2011 har ingått avtal om anställning som lärare för att bedriva sådan undervisning som avses i

Föreslagen lydelse

33 §¹

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar legitimation för att bedriva undervisning i skolväsendet och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 tillämpas under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag i stället för 2 kap. 13, 17 och 18 §§ i den nya skollagen, dock längst till utgången av juni 2015 *eller, när det gäller undervisning i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna, längst till utgången av juni 2018.*

Lärare som saknar legitimation för att besluta om betyg enligt 3 kap. 16 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 är under tiden för anställningen behöriga att besluta om betyg, dock längst till utgången av juni 2015 *eller, när det gäller betyg i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna, längst till utgången av juni 2018.*

Första stycket gäller inte lärare som avses i 2 kap. 17 § i den nya skollagen och som före den 1 juli 2011 har ingått avtal om anställning som lärare för att bedriva sådan undervisning som avses i

¹ Senaste lydelse 2012:494.

samma paragraf. I fråga om lärare som avses i 2 kap. 17 § första stycket 1 i den nya skollagen gäller detta dock bara om han eller hon uppfyller kraven i andra stycket samma paragraf.

samma paragraf. I fråga om *en* lärare som avses i 2 kap. 17 § första stycket 1 *eller* 3 i den nya skollagen gäller detta dock bara om han eller hon uppfyller kraven i andra *eller tredje* stycket samma paragraf.

Andra stycket gäller inte lärare som har ingått avtal om anställning utan tidsbegränsning före den 1 juli 2011 för att bedriva sådan undervisning som avses i 2 kap. 20 § andra eller tredje stycket i den nya skollagen.

34 §²

Kraven i 2 kap. 16 § första stycket 2 och 3 i den nya skollagen gäller inte lärare eller förskollärare som

1. före den 1 juli 2011 har avlagt behörighetsgivande examen eller har fått ett behörighetsbevis av Högskoleverket, och

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare.

2. har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande i en eller flera anställningar som lärare eller förskollärare *eller med arbetsuppgifter som liknar undervisning inom skolväsendet.*

En lärare eller förskollärare som avses i första stycket ska till en ansökan om legitimation foga ett yttrande eller intyg över *tjänstgöring* enligt samma stycke 2. Yttrandet eller intyget ska ha utfärdats av huvudmannen eller av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där läraren eller förskolläraren har tjänstgjort.

En lärare eller förskollärare som avses i första stycket ska till en ansökan om legitimation foga ett yttrande eller intyg över *tjänstgöringen* enligt samma stycke 2. Yttrandet eller intyget ska ha utfärdats av huvudmannen eller av rektorn eller förskolechefen vid den eller de skolor eller förskolor där läraren eller förskolläraren har tjänstgjort *eller, om det är fråga om en anställning där arbetsuppgifterna liknar undervisning inom skolväsendet, av arbetsgivaren.*

Denna lag träder i kraft den 1 december 2013.

² Senaste lydelse 2012:494.